

**Azərbaycan Respublikasının
Belçika Krallığındakı Səfirliyi**

Haradan: SBRS
Haraya: MİƏİ, MBAV
Surəti: Aİ üzv ölkələrindəki Səfirliklərə, SVŞN, NNAT
Çıxış nömrəsi: SBRS/569/15
Tarix: 14 .09.2015-ci il
Sənəd necə göndərilir: elektron poçt* dip.poçt faks
Səhifələrin sayı: 1 + 2
Əlavə: 5 vərəq
Məhdudluq qریف: *Xidməti
Təcilliyi: *Adi
Vacibliyi: *Vacib

Məruzə üçün: *Nazir E.Məmmədیارova

*Nazir müavinləri M.Məmməd-Quliyevə, X.Xələfova

Məlumatın verilməsi üçün:

- Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasına
- Avropaya inteqrasiyası üzrə Dövlət Komissiyasının sədri, iqtisadiyyat və sənaye naziri cənab Şahin Mustafayevə
- Energetika Nazirliyinə
- ARDNŞ-a

Xülasəsi: Almaniyanın, Avstriyanın və Hollandiyanın enerji şirkətlərinin Rusiyanın "Nord Stream 2" təbii qaz boru kəməri layihəsinə qoşulmasının Aİ daxilində səbəb olduğu bəzi narazılıqlara dair

Səfir Fuad İsgəndərov

İcraçı: R.Novruz

Nəzərinizə çatdırmaq istərdik ki, keçən həftə “Gazprom” şirkəti və Almaniyanın “E.ON” ilə “BASF/Wintershall”, “Engie”, Avstriyanın “OMV” (vaxtı ilə “Nabucco”-nu təşviq edən şirkət olub) və Hollandiyanın “Shell” şirkətləri Rusiyanın yürütdüyü “Nord Stream 2” təbii qaz boru kəməri layihəsi üzrə səhmdar müqaviləsini imzalamışlar.

Bunun məqsədi, 2019 ilə qədər “Nord Stream” infrastrukturu vasitəsilə Almaniyaya əlavə olaraq 55 milyard kubmetr təbii qazın nəqlini təmin etmək və bununla da Avropa üçün Ukraynanın tranzit ölkə olaraq mahiyyətini heçə indirməkdir. Avropaya təsir elementlərindən biri kimi bunun başqa məqsədi həmçinin Avropanın aparıcı iqtisadi gücü olan Almaniya ilə yeni əlverişli qaz müqavilələri əsasında qarşılıqlı asılılığı yaratmaq və bu “Almaniya faktoru” əsasında Aİ-ni sanksiyalardan vaz keçməyə məcbur etməkdir.

“Nord Stream 2” layihəsinin 3-cü və 4-cü əlavə xətlərin inşası baş tutarsa, 120 milyard kubmetrə bərabər hazırkı ixrac həcmi ilə müqayisədə 2020-2022-ci illərə qədər “Gazprom” Avropa bazarına təxminən 360 milyard kubmetr qaz satmaq imkanını əldə edə bilər. Bu addımın bazarda təbii qaz qiymətinin aşağı düşməsinə ehtimal edən “Gazprom” bunun əvəzində Avropa bazarında fiziki həcmələr üzrə hegemonluğu təmin etmək və alternativ təchizatçılardan (ABŞ-dan LNG, Azərbaycandan və s.) Avropaya idxal edilə biləcək həcmələr üçün bazar cəlbediciliyini heçə endirmək məqsədi güdməkdədir *(qeyd: Avropanın Siyasəti Mərkəzi adlı beyin mərkəzi tərəfindən “Nord Stream layihəsinin genişlənməsi: bunun Avropaya təsiri nədir?” başlığı altında hazırlanmış arayış əlavə olunur).*

Qeyd edək ki, bu gedişat Aİ daxilində ciddi narazılıqlara səbəb olmuşdur. Belə ki, Avropa Komissiyasının vitse-prezidenti M.Şefçoviç cari həftənin əvvəlində alman şirkətlərinin bu qərarını tənqid atəşinə tutmuş, onları Avropanın ayrı regionları deyil, onun bütöv enerji təhlükəsizliyi barədə düşünməyə dəvət etmişdir. O, Ukrayna üzərindən təbii qaz həcmələrinin daşınması üzrə Rusiya ilə razılığa gəlmək üçün danışıqların davam etdirilməsini və bununla da, Mərkəzi və Şərqi Avropanın təbii qaza ehtiyacını ödəmək üçün stabil təminatın bərpa olunmasını vacib faktor kimi önə çəkmişdir.

Bundan başqa, Slovakiya və Ukraynanın baş nazirləri alman şirkətlərinin “Gazprom” ilə əlbir olub bu cür addımı pisləmiş, faktiki olaraq Almaniyanın Aİ-nin enerji siyasəti və Ukrayna mövzusunda yanaşması ilə kəskin ziddiyyət təşkil etdiyini bəyan etmişlər.

Xatırlatmaq istərdik ki, bu məsələ ilə bağlı qorxular Avropa Parlamentinin Xarici Əlaqələr Komitəsinin sədri, Avropa Xalqları Partiyası dairələrinin nüfuzlu siyasətçilərindən biri Elmar Brok tərəfindən 2 ay bundan qabaq səsləndirilmişdir (qeyd: SBRS/432/15 sayılı, 03.07.2015 sayılı məktub). O zaman o, "Nord Stream" ilə əlaqədar bu gedişatın Almaniya və Aİ üçün nə ilə nəticələncəyindən agah olmadığını etiraf etsə də, onun mümkün olacağı halda, yeni enerji mənzərəsinin təhlükəli ola biləcəyini istisna etməmişdir (təkrar qeyd: cari ilin 24 iyun tarixində "Daily Sabah" qəzetində "Germany: Quo vadis?" başlığı altında məqalə çıxmışdır. Həmin məqalədə, Almaniyanın Aİ daxilindəki heqemonluğunu artırmaq üçün onun tərəfindən Rusiya ilə qizli şəkildə yeni enerji razılığın əldə edilməsi, bunun əvəzində onun nə "Turkish Stream", nə də Avropa Komissiyasından fərqli olaraq "Cənub Qaz Dəhlizinin" inkişafında maraqlı olmadığı qeyd olunurdu).

Eyni zamanda onu da xatırlatmaq istərdik ki, səfir F.İsgəndərovun Avropa Xalqları Partiyasından Avropa Parlamentinin üzvü R.N.Manesku ilə 3 ay bundan öncə keçirilmiş görüşdə rumıniyalı siyasətçi Almaniyanın hər zamankı kimi bu dəfə də Aİ-də "ikili oyun" apardığından bəhs edərək, bu ölkənin Rusiyaya qarşı sanksiyaların tətbiq olunması təşəbbüskarı olduğuna baxmayaraq, onun gizli şəkildə rəsmi Moskva ilə öz ticarət (o cümlədən enerji biznesi) maraqlarının təşviq etdiyini bildirmişdir (qeyd: SBRS/414/15 sayılı, 29.06.2015 sayılı məktub). Zənn oluna bilər ki, E.Brok və R.Manesku tərəfindən oxşar tezis və fikirlərin səsləndirilməsi təsadüfi deyildir.

Maraqlısı odur ki, TAP Konsorsiumunun xarici əlaqələr üzrə direktoru M.Xoffmann ilə 1 həftə bundan öncə Səfirlikdə baş tutmuş görüş zamanı o, sonuncu dəfə Berlindən qayıtdıqda "Nord Stream 2" layihəsinin taleyinə müəyyən şübhə ilə yanaşdığı barədə düşündüyünü qeyd etmişdir. Amma eyni zamanda o, görüşdə "Cənub Qaz Dəhlizinin uğuru nöqtəyi-nəzərindən "South Stream" layihəsindənə elə bu layihənin baş tutması bizə əlverişlidir" sözlərini işlətməmişdir. Bir faktor da unudulmamalıdır ki, 1 il bundan öncə Almaniyanın "E.ON" şirkəti TAP Konsorsiumun səhmdarlığından çıxmışdır.

Nəzərə alınması üçün diqqətinizə təqdim olunur.

Nord Stream expansion: what does it mean for Europe?

Marco Giuli

Two announcements in sequence have shaken the energy debate on 18 and 19 June. Gazprom announced the signature of a Memorandum of Understanding with Shell, E.on and OMV for the construction of strings 3 and 4 of Nord Stream, aiming at doubling the current 55 bcm capacity of the corridor running in the Baltic sea bed and connecting the Russian terminal of Vyborg to Germany. On the day after, a €2 bn deal between Russia and Greece was signed for extending the Turkish Stream project into Greek territory.

These moves are dictated by the Russian ambition of phasing out any gas transit to the EU through Ukraine by 2019.

Even if not entirely surprising – both extensions were planned – such a move is raising fundamental questions on the resilience of EU efforts to create a more integrated energy framework and speak with one voice on energy matters. Even if the Energy Union's communication did not advocate for the end of energy cooperation with Russia, its insistence on a reduction of the reliance on a single supplier and its efforts to diversify import routes and sources risk huge credibility problems. This is particularly relevant at a time when Russia, circumventing the Ukrainian route, would be able to expand its foreign policy options in Ukraine.

But is divide and rule still at the core of Gazprom's thinking? Probably it is still part of it – indeed, Russia would appreciate seeing the political unity over the EU sanctions vanish as a result of some preferential gas agreement. However, this has failed so far. Fears that Greece or Hungary could break the EU consensus as a result of gas discounts did not materialise, and on 22 June the EU foreign ministers agreed to extend the sanctions for six more months.

An alternative explanation for Russia's behaviour could have to do with the ambition of increasing capacity to enhance its market power in a moment when it is put at risk by the enforcement of EU competition rules. As in the aftermath of the EU's statement of objections against Gazprom, Russia will no longer be able to insert destination clauses in its contracts, so its ability to play prices by preventing its clients trading with each other will be diminished. As such, Russia will have to play with prices on the marketplace.

Combining an expanded Nord Stream and Turkish Stream, the total Russian export capacity to the EU will rise to about 360 bcm. Adding the current export (120 bcm) to the current spare production capacity (about 150 bcm), Russia would be able to pump much more gas to the EU than it does at the moment, while still being able to divert the gas currently flowing through Ukraine. Such a combination of spare production and export capacity means that in the future Russia could be able to price out not only any high-cost extraction producer in the Caspian, but potentially also US LNG, ensuring that fringe suppliers will remain marginal in the future.

This is likely to bring significant advantages to Russia. However, Russian plans have to confront a number of potential obstacles:

First, Gazprom is unlikely to obtain an exemption to Third Party Access requirements for the OPAL and NED pipelines – the onshore ramifications of Nord Stream in Germany. In the South, the Turkish Stream's necessary extensions are far from clear. These pipelines require, therefore, an adaptation of the EU internal grid outside Gazprom's control. Even if

this is consistent with the firm's new approach of selling gas at the borders, avoiding confronting EU rules on EU territory, it remains to be seen whether EU companies are going to commit to this investment.

Second, the financial challenges remain huge for Gazprom, and maybe insurmountable. The European expansion will add to efforts to build up the Power of Siberia and Altai pipeline, which aim at shipping Russian gas to China. All this in a framework where demand prospects are uncertain in both the European and Chinese markets. Considering the current European need for a flexible gas market design, EU clients will hardly accept being locked in rigid contractual schemes anymore, since in case demand collapses all of a sudden they will be the first casualties.

In such a situation, it will be fundamental to maintain a realistic point of view. The expansion of capacity will mean that Russia will be able to depress prices in Europe at any moment, reducing alternative suppliers' appetite for feeding the EU's demand. This means an increased dependence on Russian gas. Is this a blow to the Energy Union?

Not necessarily. If the EU removes its internal regulatory and physical barriers more assertively, Russia will be forced to keep prices low anyway, as it will constantly feel the pressure of competition in the different segments of the EU market, even if Gazprom wins the battle for market shares.

However, on the political side it must be acknowledged that the Nord Stream deal weakens Ukraine, exposing the contradictions of an approach that aims at reducing the reliance on Russian gas, increasing Eastern Europe's security of supply, and locking Russia into dependency on the Ukrainian route. Even if the deal will not necessarily jeopardise the EU's objective of moving towards a more integrated gas framework, increased bilateral cooperation can both encourage Russia to maintain an aggressive foreign policy and reduce the EU member states' mutual trust, which remains an essential precondition to move on with the Energy Union agenda. A discussion on priorities is very much needed.

Marco Giuli is Policy Analyst in the Energy Programme at the European Policy Centre (EPC)

Disclaimer: The views expressed in this Commentary are the sole responsibility of the author.

Germany helps Russia bypass Ukraine via 'Nord Stream 2'

<http://www.euractiv.com/sections/energy/germany-helps-russia-bypass-ukraine-nord-stream-2-317340>

Gazprom and its European partners signed a shareholders' agreement on the Nord Stream-2 gas pipeline project that will run beneath the Baltic Sea to Europe, bringing Europe closer to Moscow's energy orbit.

Russia provides for an estimated third of the EU's energy needs, but around half of the gas the EU imports from Gazprom is shipped via Ukraine, with which Russia is in conflict. Gazprom wants to find new ways to deliver gas to Europe, bypassing its neighbour.

The EU has prevented a project to bring more Russian gas to Southeastern Europe, namely the now defunct "South Stream", but apparently nothing prevents Germany from helping Russia carry out its project to bypass Ukraine.

Gazprom, E.ON, BASF/Wintershall, OMV, ENGIE and Royal Dutch Shell formed the new consortium for the project, a spokesman for the consortium said on Friday.

Nord Stream was inaugurated on 8 November 2011, in the presence of then-President Dimitry Medvedev, and Chancellor Angela Merkel.

Gazprom is fighting to defend its market share in Europe in the face of oversupplied gas markets, betting on rising long-term demand as Europe's indigenous gas sources are declining.

Led by Gazprom, which has put the cost of the plan at up to €9.9 billion and maybe less due to savings, the group is to build a third and fourth pipeline to transport up to 55 billion additional cubic meters of gas a year (bcm/y).

It would double the capacity of lines 1 and 2, which take the same route. The new pipelines are due to start transporting gas by the end of 2019.

Slovak PM calls Nord Stream expansion deal ‘a betrayal’

<http://www.euractiv.com/sections/energy/slovak-pm-calls-nord-stream-expansion-deal-betrayal-317531>

Slovak Prime Minister Robert Fico said today (10 September) that a deal between Russia's Gazprom and its European partners to expand the Nord Stream gas pipeline was a "betrayal" that would cost Ukraine and Slovakia a combined billions of euros.

Last week, Gazprom and its European partners signed a shareholders' agreement on the Nord Stream-2 gas pipeline project that will bypass Ukraine and run beneath the Baltic Sea to Europe, bringing Europe closer into Moscow's energy orbit, a move criticized by the US energy envoy.

Gazprom, E.ON, BASF/Wintershall, OMV, ENGIE and Royal Dutch Shell formed the new consortium for the project.

"For months, there have (been) talks at the European Council about the need to help Ukraine stay a gas transit country, to help it through difficult winter months," Fico told a joint news conference with Ukrainian Prime Minister Arseny Yatseniuk.

‘They are making idiots of us’

"Suddenly an announcement came from Gazprom signing a contract with companies from western EU member states about building another branch of Nord Stream. They are making idiots of us."

"They have betrayed an EU member state - Slovakia - and are going against political discussions with Ukraine at the European Council", Fico said.

Slovakia provides reserve gas flows to Ukraine to help the country decrease its dependence from Gazprom. Russia has called the practice "illegal".

Polish President Andrzej Duda too has made strong statements against the deal between Gazprom and the Western firms, to build a second gas pipeline under the Baltic Sea, saying it ignores Polish interests.

Russia provides for around a third of EU energy needs, but around half of the gas the EU imports from Gazprom is shipped via Ukraine, with which Russia is in conflict. It wants to find new ways to deliver gas to Europe bypassing its neighbour.

Šefčovič warns energy firms over Nord Stream II participation

By [Sara Stefanini](#)

9/7/15, 4:59 PM CET

Updated 9/7/15, 5:11 PM CET

Gazprom's deal with European energy companies to double the Nord Stream gas pipeline's capacity raises a "host" of questions on how the project fits with the EU's energy security and regulatory priorities, Maroš Šefčovič, the EU's energy union vice president, told POLITICO today.

"How is it in compliance with our strategy for diversification of supply? What kinds of conclusions should we draw if the aim of such a project is to practically shut down the Ukrainian transit route?" Šefčovič said in an interview. "What does it mean for Central and Eastern Europe? Because we would be completely changing the gas balance in that part of Europe."

Russia's Gazprom reached the [agreement](#) on Friday with E.ON, Shell, OMV and BASF/Wintershall to add 55 billion cubic meters of capacity to the Nord Stream pipeline running under the Baltic Sea from Russia to Germany by 2019.

The European Commission, however, is pushing to upgrade existing infrastructure carrying Russian gas through Ukraine and into Europe, rather than build large new projects, Šefčovič said. Brussels is worried that cash-strapped Ukraine would be hard hit if it lost crucial income from transit fees in the event of Russia shifting its gas to other routes.

"I hope these companies understand their responsibility for the overall security of supply for the whole of Europe, not only for parts of it," he said of the Nord Stream partners.

Authors: [Sara Stefanini](#)